

Zápis ze zasedání Výboru pro práva cizinců

Datum: 20. ledna 2025 od 10 do 13 hodin.

Místo: Budova Úřadu vlády ČR v ulici Rytířská 31, místnost BEZO

Přítomni (17): A. Ander, P. Čížinský, T. Dočkal, M. Faltová, H. Flanderová, Jan Heinrich, M. Jelínková, O. Jůnová, A. Krchová, Y. Leontiyeva, Š. Pastorek, Z. Pavelková, P. Pořízek, K. Radová, V. Rumpík, P. Silovská, A. M. Vinařická

Hosté: Jana Vargová (vedoucí sociálního oddělení, FN Motol), Magdalena Veverková (1. zástupce vedoucí oddělení, FN Motol), Veronika Votočková (MV OAMP), Veronika Víchová (KVOP)

Omluveni: L. Janků, J. Kepka

ÚV: K. Š. Laurenčíková (zmocněnkyně vlády pro lidská práva), V. Kundrák (ředitel Odboru lidských práv a ochrany menšin), D. Chytil (tajemník Výboru).

Program jednání:

1. Představení podnětů pacientů-cizinců z praxe FN Motol (hostky: Jana Vargová, Magdalena Veverková)
2. Aktuality z resortů (o situaci žadatelů o mezinárodní ochrany ze Sýrie informovala hostka Veronika Votočková)
3. Judikatura NSS k dočasné ochraně (hostka: Veronika Víchová, KVOP)
4. Zvláštní pravidla pro nabývání státního občanství pro občany Ruské federace (představila Andrea Krchová)
5. Podpora agentur OSN pro rok 2026
6. Národní implementační plán k Paktu o migraci a azylu
7. Přesídlovací program pro Palestince z Gazy (představil Pavel Čížinský)
8. Různé

Úvod

Předsedkyně Výboru M. Faltová přivítala všechny přítomné a představila hostky pro toto zasedání a shrnula návrh programu, který byl schválen.

1. Představení podnětů pacientů-cizinců z praxe FN Motol

K. Š. Laurenčíková uvedla bod a kontext (návštěva FN Motol) a poděkovala hostkám z FN Motol za jejich práci a snahu o hledání systémových řešení. Témata týkající se dětských pacientů budou probrána na Výboru pro práva dětí.

Magdalena Veverková a Jana Vargová (FN Motol) představily problematiku.

J. Vargová mluvila o rušení dětských center, které se týká i dětí cizinců, pro vážně nemocné děti a pro děti-cizince se těžko nachází pěstouni. Dětská centra nahradila Centra dlouhodobé péče pro vážně nemocné děti (na 3 měsíce), ze systému vypadávají matky bez zázemí, dochází k odloučení dětí a neúměrně dlouhodobé hospitalizaci dítěte.

M. Veverková: Nedostatek pěstounů pro děti cizinců je problém u dětí bez pobytového statutu. Případ matky, která chtěla dát dítě k adopci, kvůli složitosti procesu to vzdala.

Jsme schopni poskytnout zdravotní péči, nemůžeme ale nabídnout zázemí v podobě dlouhodobého bydlení. V domě Ronalda McDonalda máme ambulantní pacienty, není vhodné pro děti a jejich rodiny. Bylo by vhodné pro takové případy (jednotky ročně) vyčlenit ubytování, abychom měli od začátku možnost poskytnout podporu a zázemí.

Co se týče dospělých cizinců řešíme **problémy s podáváním některých pobytových žádostí**. Z MV máme zpětnou vazbu, že je možné podat jen vízum strpění, jinak je vyžadováno osobní jednání. Představení kazuistiky: Případ pána, který chtěl podat žádost o mezinárodní ochranu, museli jsme pána naučit veškeré úkony, aby mohl proces absolvovat v Zastávce u Brna.

Druhý případ: Stav pacienta neumožňuje osobní podání. Žádost o mezinárodní ochranu byla bez osobního jednání zamítnuta. S vízem strpění má pán nárok na mimořádnou okamžitou pomoc, z toho sociální služby neuhradí. Nemá kvůli nelegální práci nárok na invalidní důchod. Zdravotní stav již několik let nevyžaduje jeho stav pobyt v nemocnici, ale protože ho není kam propustit setrvává na lůžku (léčba velmi drahá, na což se ptá i zdravotní pojišťovna, vhodnější by byla sociální služba). Oslovili jsme všechny relevantní aktéry, propojili jsme se s MPSV, magistrátem hl. města Prahy a KVOP, který nyní případ řeší.

Řešíme, zda by nemohla být u osobního jednání výjimka u pacientů, kteří nejsou schopní se dostavit podat žádost osobně.

P. Pořízek (KVOP) uvedl dvě poznámky. 1) Právo podávání žádosti o mezinárodní ochranu za zdravotnických zařízení dovodily soudy (víme o dvou rozsudcích), i když možnost ze zákona o azylu (ZA) po novele odpadla. Příklad z praxe OPU, kdy pracovník OAMP přijel žádost nabrat. Po změně judikatury by to mělo fungovat, v případě odmítnutí se obraťte na KVOP. 2) O druhém případě jsme se dozvěděli před pár dny, jsme připraveni pomoci. Situace pána složitá, žádný dlouhodobý pobyt ji neřeší.

P. Čížinský zmínil žádosti, u kterých výjimky nejsou, tady by prostor pro změnu viděl.

Z. Pavelková (OPU) ke zmíněné judikatuře uvedla, že nemožnost podat žádost o mezinárodní ochranu ze zdrav. zařízení je v rozporu s procedurální směrnicí. Byla by ráda, kdyby se § 3a zákona o azylu vrátil do podoby před poslední novelou, aby nebylo třeba každý případ litigovat.

M. Faltová (SIMI) uvedla, že žádost o mezinárodní ochranu neřeší všechny situace, zejména případy na pomezí zdravotní a sociální péče. Z naší zkušenosti je v případě podání žádosti v přijímacím středisku Zastávka u Brna spolupráce se Správou uprchlických zařízení (SUZ) vstřícná, ale nejde o prostředí zařízení pro osoby s omezenou pohyblivostí. Bylo by žádoucí rozšířit výjimku osobního podání kromě hospitalizace i na jiná omezení. Přikláníla bych se také k možnosti odpustit osobní podání ze závažných důvodů i u jiných pobytových titulů.

K. Š. Laurenčíková poprosila V. Votočkovou (MV OAMP) o možnosti dalších kroků k řešení situace. Podněty od FN Motol vnímám jako velmi zásadní. Byla by ráda za domluvu konkrétních a praktických navazujících kroků.

V. Votočková (MV OAMP) Žádost o mezinárodní ochranu by neměla být prostředkem k řešení sociální problémů. Potřebu změny zákona o azylu budeme diskutovat v případě novely v budoucnu. V konkrétním případě, popsaném výše kolegyně s FN Motol spolupracují.

K. Š. Laurenčíková a M. Veverková vyzdvihly nutnost systémového řešení nad rámec zmíněných případů a žádosti o mezinárodní ochranu.

P. Pořízek: Při nejbližší novelizaci zákona o azylu budeme navrhopvat, aby se možnost podání z nemocnice do zákona vrátila. Se SUZ budeme diskutovat možnosti zřízení lůžek, které by poskytl péči v podobných případech.

K. Š. Laurenčíková se zeptala V. Votočkové na nejbližší novelu ZA.

V. Votočková změnu zákona v souvislosti s Paktem o migraci a azylu připravujeme.

K. Š. Laurenčíková by uvítala přizvání a expertní zapojení ÚV.

P. Čížinský upřesnil, že měl na mysli nutnost osobního podání v zákoně o pobytu cizinců (§ 169d ZPC), kde nejsou umožněny výjimky. V praxi možná k výjimkám dochází, ale je to na hraně zákona.

K. Š. Laurenčíková shrnula výstup z debaty. **V rámci novely ZA bychom chtěli zavést výjimky z osobního podání žádosti o mezinárodní ochranu. Bylo by žádoucí diskutovat i výjimky u dalších titulů** (např. § 169d ZPC).

M. Faltová navrhla řešit problematiku do budoucna i se SUZ. O dalších krocích budeme informovat.

2. Aktuality z resortů

MPSV

P. Silovská (zástupkyně za A. Brabcovou) představila aktuality.

- Změna mzdového kritéria v programu kvalifikovaný zaměstnanec – po zrušení zaručené mzdy bylo potřeba navázat mzdové kritérium na minimální mzdu (koeficient 1,22 minimální mzdy od roku 2025).
- Nezaměstnaní držitelé zaměstnaneckých karet: držitelé duálních zc. karet (dle single-permit směrnice) budeme pouštět do evidence uchazečů o zaměstnání a přiznávat podporu v nezaměstnanosti. Na to navázalo rozšíření volného vstupu na trh práce devíti státům v červenci 2024, nemohli jsme dopustit zhoršení jejich sociální situace: Dali jsme pokyn úřadům práce do evidence pouštět všechny držitele zc. karet (i neduální). S Ministerstvem zdravotnictví jsme řešili otázku zdravotního pojištění těch, kteří v evidenci skončí. Diskuze: otázka rozšíření práv pro další skupiny dle single-permit směrnice. K novému zákonu o pobytu cizinců je změnový zákon zákona o zaměstnanosti (opuštění konceptu „trvalého bydliště“ a zahrnutí všech skupin).
- Výzkum ohledně pracovního vykořisťování Filipínců (sebevražda zaměstnaného Filipínce, důvodem údajně vykořisťování ze strany zaměstnavatele). Oslovili jsme Diakonii Západ s možností spolupráce. V. Rumpík (Diakonie Západ) upřesnil, v jaké fázi projekt je, výhledově budou osloveny další organizace. A. M. Vinařická (CIC) zmínila spolupráci s filipínským velvyslanectvím.
- Koncepce nehlášené práce ve vztahu k cizincům – usnadnit postih ze strany inspekce práce oproti hůře prokazatelné „nelegální práci“, zavedeno v mnoha zemích EU (pokuta odpovídající pokutě za nelegální práci). Forma pozměňovacího návrhu do sněmovního tisku 800.
- Čerpání z fondu AMIF k prevenci a potírání pracovního vykořisťování: 1) Plánujeme zavést strategické litigace ze strany MPSV a vyjasnit určité otázky, např. odpovědnost v subdodavatelských řetězcích nebo překlenout chybějící skutkovou podstatu pracovního vykořisťování. 2) Zavedení interkulturních pracovníků spolupracujících s inspekcí práce (inspiratione Itálií).

Ministerstvo zdravotnictví

A. Ander: Se zdravotními pojišťovnami o zdravotním pojištění nezaměstnaných držitelů jednotného povolení jsme komunikovali celý rok v návaznosti na změny na MPSV. Nezaměstnaný držitel jednotného povolení zaregistrovaný na ÚP bude vpuštěn do systému veřejného zdrav. pojištění minimálně po dobu 60 dní nebo dobu platného povolení. Zatím na základě přímého účinku směrnice, MZdr přistoupí k legislativní změně po hlubší analýze. Je třeba pojišťovnu kontaktovat a domáhat se pojištění. Osobní rozsah veřejného zdrav pojištění by se měl o všechny kategorie rovnosti dle EU předpisů rozšířit.

Ministerstvo vnitra

V. Votočková informovala o pozastavení rozhodování o žádostech o udělení mezinárodní ochrany a prodloužení doplňkové ochrany u občanů Sýrie v souvislosti se změnou režimu, zejm. kvůli nedostatku relevantních informací. MV je v kontaktu s MZV, s Evropskou komisí a agenturami EU, postup je do jisté míry koordinovaný. Statistika: 328 Syřanům byla udělena MO, 38 v řízení o žádosti o MO a 37 žádostí o prodloužení doplňkové ochrany.

Nový zákon o pobytu cizinců: o jeho šanci na schválení napoví schůze Poslanecké sněmovny tento týden. P. Silovská doplnila, že je na nový cizinecký zákon navázána novela zákona o zaměstnanosti (sjednocení přístupu třetizemců do evidence uchazečů o zaměstnání) a zavedení institutu tzv. ověřeného zaměstnavatele.

MŠMT

O. Jůnová

- Zajištění financování pro školy s nejvyšším počtem žáků z Ukrajiny na období leden až červen 2025 (89 milionů pro 193 škol). Lze čerpat na personální pozice i ostatní neinvestiční výdaje (zejm. učebnice a učební pomůcky). Cílená podpora tímto obdobím skončí, školy jsme o tom již informovali. Jazyková příprava 400 hodin zůstává nedotčená.
- Připravujeme mimořádné šetření v dubnu v návaznosti na prodlužování dočasné ochrany obdobně jako v minulosti.
- Umožnění zvláštního zápisu pro cizince s dočasnou ochranou (přílepek v návrhu zákona Lex Ukrajina VII).

Ministerstvo zahraničních věcí

H. Flanderová

- Podílíme se na programu pracovní migrace s MPSV.
- Obnovení zastupitelského úřadu v Sýrii, probíráme možnosti znovuzavedení vízové agendy.

Ministerstvo spravedlnosti

T. Dočkal: Implementace Paktu o azylu a migraci – spolupracujeme s MV, na MSp spadá agenda správního soudnictví. V prosinci proběhl panel ve spolupráci MV za účasti azylových soudců a dalších odborníků (více viz bod 6).

Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování státu před ESLP

K. Radová informovala o řízení ESLP o předběžném opatření týkající se zajištění tří rodin v ZZC Bělá Jezová. ESLP vydává předběžná opatření výjimečně (cca 1500 žádostí ročně, úspěch cca 300 případů). ESLP předběžné opatření nevydal, ale šlo o hraniční případ (rozhodoval 7členný senát, což je výjimečné), rozhodující byly podmínky v Bělá Jezová a délka řízení (nenaplnění kritéria „nenapravitelné újmy“). Nejde o rozhodnutí o porušení Evropské úmluvy o lidských

právech (EÚLP), neplyne z toho souladnost praxe zajišťování rodin s EÚLP (ve věci může být podaná stížnost).

3. Judikatura NSS k dočasné ochraně

Veronika Víchová (KVOP) představila **návrh usnesení k nerespektování judikatury Nejvyššího správního soudu ve věci dočasné ochrany** a jeho obsah a kontext.

Lex Ukrajina považuje za nepřijatelné žádosti o DO, pokud osoba požádala o DO nebo jí byla udělena v jiném členském státě. Krajské soudy (KS) většinou rozhodovaly, tak, že praxe není v souladu s evropskou směrnicí. V prosinci 2023 podal NSS žádost o předběžnou otázku, o které Soudní dvůr zatím nerozhodl. Orgány MV přerušují řízení o žádostech, které KS soudy vracejí, s ohledem na předběžnou otázku. Víme o třech případech, které se dostaly před NSS. NSS judikoval, že se Lex Ukrajina vztahuje na ty, kteří požádali o DO nebo jim byla udělena jinde. Pokud osoba DO nemá, tak se na něj Lex Ukrajina nevztahuje. Rozsudek byl jednoznačně zařazen do sbírky NSS.

Z. Pavelková doplnila příklady z praxe KACPU (Praha, Pardubice, Plzeň), kdy jsou osoby posílány pryč anebo je jim vrácen formulář s vyznačením nepřijatelnosti.

V. Votočková uvedla, že MV bere podnět na vědomí. Kolegové se s judikaturou seznamují.

Následně proběhla diskuze o aplikaci čl. 11 směrnice o dočasné ochraně a jeho souvislosti s probíranou judikaturou.

K. Š. Laurenčíková s tématem osloví ministra vnitra.

Výbor je usnášeníschopný, navržené usnesení bylo přijato (Hlasování: 15 pro, 0 proti, 2 se zdrželi).

4. Zvláštní pravidla pro nabývání státního občanství pro občany Ruské federace

A. Krchová představila **návrh usnesení ke zvláštním pravidlům pro nabývání státního občanství** a jeho obsah. Zvláštní pravidla pro nabývání státního občanství pro občany Ruské federace byla přijata jako poslanecký pozměňovací návrh k Lex Ukrajina VII, prošla garančním výborem pro bezpečnost. Podle Konsorcia jde o diskriminační návrh, který navíc nepovede k naplnění cíle, a to bezpečnosti před ruským vlivem. Naopak může ohrozit postavení ruských občanů, kteří jsou odpůrci současného ruského režimu. Úprava je navíc retroaktivní a dotkla by se cca 2000 probíhajících žádostí o občanství.

Následně proběhla diskuze nad podnětem, ve které P. Čížinský, Š. Pastorek a M. Faltová sdíleli svoje zkušenosti z praxe, kdy přibývá počet klientů, kteří v řízení o občanství podávají opatření proti nečinnosti. Zároveň byla zdůrazněna potřeba přijmout k problematice stanovisko ve chvíli, kdy se diskutuje protiústavnost úpravy.

P. Pořízek uvedl, že KVOP opakovaně řeší průtahy v řízení o státním občanství. Příslib Ministerstva vnitra zvýšení kapacit situaci nezlepšil; každý měsíc rozdíl mezi podanými a nevyřízenými žádostmi narůstá o stovky případů.

Výbor je usnášeníschopný, navržené usnesení bylo přijato (Hlasování: 14 pro, 1 proti, 2 zdržel se).

5. Podpora agentur OSN pro rok 2026

Předsedkyně M. Faltová uvedla kontext. Podpora agentur OSN představuje zejména v době napjatého státního rozpočtu zásadní finanční prostředky pro NNOs na terénní pomoc lidem na útěku z Ukrajiny. Podpora pro rok 2025 byla schválena, je nutné začít diskutovat podporu pro rok 2026.

Zástupci resortů nemají aktuální informace.

→ příslibili je od kolegů zjistit a zprostředkovat členstvu Výboru.

V. Votočková uvedla, že grémium ministrů rozhodlo o ukončení podpory pro rok 2026 a dál.

Z. Pavelková se zeptala, zda jde o finální rozhodnutí.

V. Votočková odpověděla, že nemá informace o tom, zda jde o finální rozhodnutí a následně uvedla argumenty, proč již podpora v současné situaci není potřeba oproti Moldavsku nebo samotné Ukrajině.

Z. Pavelková uvedla, že v případě nevyužití prostředků ze strany ČR případnou jiným členským státům EU.

A. Krchová doplnila, že držitelé DO v ČR zůstávají, v polovině února bude mít Konsorcium informace, jaká finanční podpora je pro terénní práci třeba.

M. Faltová uzavřela téma s tím, že bude **znovu diskutováno na příštím zasedání.**

→ Úkoly: Vyžádat si podklady, na základě kterých grémium ministrů rozhodovalo, a zda se finance dosud poskytované agenturami budou hradit z jiných zdrojů. Požádat o vyjádření agentury.

6. Národní implementační plán k Paktu o migraci azylu

D. Chytil uvedl téma. V prosinci byl přijat Národní implementační plán k Paktu o migraci a azylu.

T. Dočka: Vzhledem k tomu, že jde většinu Paktu tvoří přímo aplikovatelná nařízení, bude se v zákoně o azylu (ZA) hlavně škrtat. V prosinci proběhlo jednání s odborníky na azylové právo a zástupců soudů. Bude třeba provést rozsáhlejší úpravu správního soudnictví v rámci komplexní národní novely. Inspirací by mohla být současná slovenská úprava (princip neformálního posouzení žaloby, nevázanost soudu žalobními body, včetně zakotvení pravidla, že rozhodující je stav ke dni vyhlášení).

Azylovým věcem pomůže i že technická novela soudního řádu správního (sněmovní tisk 777), která je v prvním čtení v PS. Mezi další diskutované otázky na jednání patřilo doručování a zlepšení informování soudů o situacích ve třetích zemích.

P. Čížinský se zeptal na sjednocování rozhodování o nepovolování pobytu s rozhodnutím o vycestování. V. Votočková uvedla, že jde o požadavek nařízení, aby neudělení mezinárodní ochrany bylo rozhodnutím o návratu podle návratové směrnice. Podobná úprava je v novém cizineckém zákoně.

K. Radová se zeptala na proces a harmonogram úprav. V. Votočková: Novela správního soudnictví bude upravena v ZA. Legislativně počítáme s novelou ZA, případně s novelou dalších předpisů. Návrh připravujeme, ale panuje nejistota kvůli sněmovním volbám.

M. Faltová se zeptala na možnost sdílení analýzy změny správního soudnictví. V. Votočková: Analýzu zadávalo MV, podpořeno finančními prostředky technické podpory EK (analýza současného stavu a návrhy v kontextu nového procedurálního azylového nařízení).

V. Votočková zjistí možnost zprostředkování analýzy.

7. Přesídlovací program pro Palestince z Gazy

P. Čížinský představil svůj podnět. S tématem přišel již na předminulém zasedání a je si vědom náročnosti tématu. Podnět se týká jednak humanitární zdravotnické pomoci v rámci programu MEDEVAC a jednak zavedení přesídlovacího programu.

Z následné diskuze vyplynulo, že bude **podnět řádně prodiskutován na příštím zasedání**, až budou mít členové Výbor více času se s jeho obsahem seznámit. V úvahu připadá **pozvat k tématu hosta**. Žádoucí je spolupráce více osob s rozdílnými názory na finálním znění podnětu, které bude třeba upravit.

8. Různé

Jan Heinrich (META) doplnil informace ke zvláštním zápisům pro ukrajinské děti, které jsou zjevně diskriminační. V souvislosti s tím zmínil problematiku nescholarizace. Ze seznamu 8,500 nescholarizovaných dětí bylo prověřeno 7,500 dětí, u 5,000 nebylo v rámci šetření zjištěno nic. V základních školách chybí 11,000 dětí, jen v Praze 3,500 dětí. Nedošlo tedy k dostatečnému prověření. Oproti loňskému roku také nedošlo k zásadní změně v míře nescholarizace.

Závěr

M. Faltová avizovala, že **příští zasedání proběhne v březnu nebo začátkem dubna**.